

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Sut mae fy mhlentyn yn datblygu yn y Cyfnod Sylfaen?

chwarea • dysgu • tyfu
play • learn • grow
cyfnod sylfaen 3–7 foundation phase

Canllaw i rieni
a gofalwyr

mae addysg
yn dechrau
yn y cartref
education
begins
at home

Cynnwys

Beth yw'r Cyfnod Sylfaen?	3
Pryd bydd fy mhlentyn yn manteisio ar y Cyfnod Sylfaen?	4
Sut galla' i gael hyd i le yn y Cyfnod Sylfaen ar gyfer fy mhlentyn?	4
Beth mae fy mhlentyn yn ei ddysgu?	5
A fydd fy mhlentyn yn dysgu sut i ddarllen ac ysgrifennu?	5
Sut bydd fy mhlentyn yn dysgu a pha fath o weithgareddau fydd fy mhlentyn yn cymryd rhan ynddyn nhw?	6
Beth yw'r Fframwaith Llythrennedd a Rhifedd Cenedlaethol (FfLIRh)?	14
Syniadau llythrennedd a rhifedd	15
Sut galla' i helpu fy mhlentyn i ddysgu yn ystod y Cyfnod Sylfaen?	16
Alla' i dynnu fy mhlentyn yn ôl o'r Cyfnod Sylfaen?	17
Ydy plant ag anghenion addysgol arbennig yn dilyn y Cyfnod Sylfaen?	18
Sut caiff fy mhlentyn ei asesu?	19
Sut bydda' i'n gwybod sut mae fy mhlentyn yn dod yn ei flaen?	20
Pwy sydd â'r hawl i gael adroddiadau a gwybodaeth arall oddi wrth yr ysgol?	21
Pa gyfleoedd sydd gennyf i drafod adroddiad fy mhlentyn â'r ysgol?	21
Ble galla' i gael gwybod am ganlyniadau'r ysgol?	22
Categorioidio ysgolion cenedlaethol	22
Symud yn ddiraffferth i Gyfnod Allweddol 2	22
Ble galla' i gael rhagor o wybodaeth am y Cyfnod Sylfaen?	23
Rhagor o wybodaeth i rieni/gofalwyr	23
Ble galla' i gael copïau o ddogfennau ysgol eraill a deunyddiau'r Cyfnod Sylfaen?	23
Prydau ysgol am ddim	24
Brecwast iach	24
Adnoddau defnyddiol	25

Beth yw'r Cyfnod Sylfaen?

Mae'r Cyfnod Sylfaen yn gwricwlwm datblygiadol i blant tair i saith oed yng Nghymru. Mae'n ceisio annog plant i fod yn greadigol, yn ddychmygus a chael hwyl, ac mae'n gwneud dysgu yn fwy plerusus ac effeithiol.

Bydd eich plentyn yn cael cyfleoedd i archwilio'r byd o'i gwmpas a deall sut mae pethau'n gweithio drwy gymryd rhan mewn gweithgareddau ymarferol sy'n berthnasol i'w gam datblygu. Caiff eich plentyn ei herio drwy weithgareddau ymarferol a bydd cwestiynau penagored yn datblygu ei sgiliau meddwl. Bydd hefyd yn cael ei annog i archwilio cysyniadau a rhannu syniadau ar gyfer datrys problemau.

Pryd bydd fy mhlentyn yn manteisio ar y Cyfnod Sylfaen?

Bydd eich plentyn yn cael cynnig addysg rad ac am ddim, ran amser o safon yn y Cyfnod Sylfaen am o leiaf 10 awr mewn ysgol neu feithrinfa a ariennir yn y tymor yn dilyn ei ben-blwydd yn dair oed. Bydd addysg Cyfnod Sylfaen yn dal i fod ar gael fel rhan o unrhyw gynnig gofal plant newydd.

Sut galla' i gael hyd i le yn y Cyfnod Sylfaen ar gyfer fy mhlentyn?

Gallwch chi gysylltu â Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd eich awdurdod lleol sy'n gallu rhoi gwybodaeth, cyngor, arweiniad a chymorth i chi ar wasanaethau sy'n amrywio o wasanaethau gofal plant i restr o leoliadau yn eich ardal sydd wedi'u cofrestru i ddarparu lleoedd rhad ac am ddim, ran amser yn y Cyfnod Sylfaen.

Beth mae fy mhentyn yn ei ddysgu?

Mae saith Maes Dysgu (chwech yn y lleoliadau hynny – yn feithrinfeydd neu'n grwpiau chwarae a ariennir – neu yn yr ysgolion hynny lle mai Cymraeg yw'r brif iaith) yn y Cyfnod Sylfaen lle mae modd cydblethu gweithgareddau a phrofiadau chwarae strwythuredig ac ysgogol yn yr ysgolion a gaiff eu cynnig yn yr awyr agored ac yn yr ystafell ddosbarth. Y saith Maes Dysgu yw:

- Datblygiad Personol a Chymdeithasol, Lles ac Amrywiaeth Ddiwylliannol
- Sgiliau Iaith, Llythrennedd a Chyfathrebu (bydd hyn yn Gymraeg neu yn Saesneg yn dibynnu ar bolisi iaith y lleoliad neu ysgol)
- Datblygiad Mathemategol
- Datblygu'r Gymraeg (nid yw'n ofynnol yn y lleoliadau neu'r ysgolion sy'n dilyn Maes Dysgu Sgiliau Iaith, Llythrennedd a Chyfathrebu drwy gyfrwng y Gymraeg)
- Gwybodaeth a Dealltwriaeth o'r Byd
- Datblygiad Corfforol
- Datblygiad Creadigol.

A fydd fy mhentyn yn dysgu sut i ddarllen ac ysgrifennu?

Mae'r Cyfnod Sylfaen yn pwysleisio pwysigrwydd sgiliau darllen a sgiliau ysgrifennu da. Fodd bynnag, mae'n bwysig sicrhau nad yw plant yn cael eu gwrthio i ddarllen ac ysgrifennu'n rhy gynnar. Caiff plant ifanc iawn eu hannog i ddatblygu sgiliau cyn ysgrifennu a chyn darllen drwy ymarferion datblygu iaith a gweithgareddau sy'n eu helpu i ddeall synau drwy gemau, creu patrymau, canu a storïau. Caiff sgiliau cyn ysgrifennu eu datblygu drwy wneud marciau gyda theclyn ac offer ysgrifennu arall ar ystod o arwynebau megis sialc yn yr iard chwarae neu ffyn mewn mwd, tynnu

lluniau, peintio, nodwyddo a gweithgareddau eraill sy'n cryfhau eu cyhyrau a'u galluogi i'w rheoli'n well.

Unwaith y bydd eich plentyn yn barod bydd yn symud ymlaen i gysylltu synau a llythrennau ar gyfer darllen a sillafu drwy adnabod ac adeiladu geiriau drwy weithgareddau hwyliog, a deall llyfrau a storïau. Caiff llyfrau â lluniau eu defnyddio gyntaf ac yna llyfrau sy'n fwy priodol i'w lefel darllen. Bydd y Fframwaith Llythrennedd a Rhifedd Cenedlaethol (FfLIRh) yn cefnogi datblygiad y sgiliau hyn ar draws yr holl Feysydd Dysgu.

Sut bydd fy mhlentyn yn dysgu a pha fath o weithgareddau fydd fy mhlentyn yn cymryd rhan ynddyn nhw?

Bydd eich plentyn yn cael cyfleoedd i ddysgu a deall drwy brofiadau ymarferol a thrwy helpu i gynllunio gweithgareddau ymarferol sy'n berthnasol i'w gam datblygu a chymryd rhan ynddyn nhw. Mae treulio amser yn yr awyr agored hefyd yn rhan bwysig o'r Cyfnod Sylfaen, gan y bydd yn rhoi cyfle i'ch plentyn ddysgu a darganfod drwy weithgareddau a gaiff eu cynllunio a gweithgareddau ar hap.

Mae'n werth crybwyll y bydd eich plentyn yn cael hwyl wrth ddysgu drwy weithgareddau a all olygu na fyddan nhw bob amser yn dod adref mor lân â'r disgwyl. Mae manteision lu ynghlwm wrth ddysgu drwy weithgareddau creadigol sy'n defnyddio'r holl synhwyrâu. Er enghraifft, gallai eich plentyn gael ei annog i ymarfer ffurfio ei lythrennau drwy ddefnyddio paent mwd gwlyb y tu allan, a allai fynd ar ei ddillad. Er y bydd y staff yn y lleoliad neu ysgol yn darparu dillad ar gyfer gweithgareddau mwy blêr ac yn annog eich plentyn i geisio cadw'n lân a golchi ei hun, mae peth baw ar ddillad yn siŵr o ddigwydd.

Datblygiad Personol a Chymdeithasol, Lles ac Amrywiaeth Ddiwylliannol

Mae galluogi plant i ddysgu am eu hunain ac i ffurfio perthynas â phlant ac oedolion eraill yn rhan bwysig o'r Cyfnod Sylfaen. Caiff eich plentyn ei annog i ddatblygu mwy o hunanbarch a datblygu gwerthoedd moesol personol, a bydd hefyd yn ennyn gwell dealltwriaeth o ddiwylliant Cymru ac o'r byd ehangach.

Gweithgaredd dysgu enghreifftiol – ysgol y goedwig

Mae ardal o goed a llwyni yn yr ysgol wedi cael ei sefydlu fel 'ysgol y goedwig' gyda phebyll a thân gweryll lle mae'r plant yn cael picnics, chwarae rôl ac yn cael sesiynau cerddoriaeth. Maen nhw'n cael eu haddysgu gan ymarferydd sydd wedi'i hyfforddi'n benodol.

Mae'r plant yn cynhesu gwrthrychau cyffredin ac yn dysgu pa effaith a gaiff gwres a thân ar wahanol ddefnyddiau. Maen nhw'n creu mwclis o ddefnyddiau naturiol fel pren, aeron a dail. Maen nhw'n coginio cyris mewn potiau dros dân agored, yn rhostio marshmallows a thostio bara ar ffyn.

Mae dysgu fel hyn yn cyfrannu'n sylweddol at ddatblygiad personol a chymdeithasol plant. Mae'r plant yn dysgu ac yn chwarae gyda'i gilydd a hefyd yn dysgu sut i adnabod perygl, parchu'r tân a'i drin yn ofalus, a sut i drin offer miniog yn ofalus.

Sgiliau Iaith, Llythrennedd a Chyfathrebu

Bydd plant yn profi pob math o wahanol brofiadau a gweithgareddau iaith. Bydd eu sgiliau'n datblygu wrth iddyn nhw siarad, gwneud arwyddion/cyfathrebu a gwrando.

Bydd modd iddyn nhw ddewis a defnyddio gwahanol ddeunyddiau darllen er mwyn datblygu eu mwynhad a'u dealltwriaeth a chânt eu cefnogi wrth iddyn nhw ddatblygu eu sgiliau ysgrifennu.

Caiff plant eu hannog i gyfleu eu hanghenion, eu teimladau a'u meddyliau, ac ailadrodd eu profiadau.

Gweithgaredd dysgu enghreifftiol – picnic tedi bêr

Daeth plentyn â thedi bêr newydd i mewn i'r dosbarth i'w ddangos. Trafododd y plant a phenderfynu cynnal picnic eu hunain i'r tedi bêrs gan ymchwilio i gefnogi'u cynlluniau a'u syniadau.

Buon nhw'n gwrando ar y gân 'Teddy Bears' Picnic' cyn penderfynu cynnal y picnic yn y goedwig, yn union fel y rhai yn y gân. Dros yr wythnos nesaf, gwahoddodd y plant eu tedi bêrs i bicnic iach ac aethon nhw ati i lunio rhestrau siopa. Aethon nhw ar y rhyngwrwyd i edrych ar ragolygon y tywydd ar gyfer diwrnod y picnic, gan ddod o hyd i'w pentref ar y map, a mynd i'r siopau lleol i brynu'r pethau oedd ar y rhestr siopa. Yna dysgwyd y gân 'Teddy Bears' Picnic' cyn i'r plant ychwanegu cerddoriaeth gyda'u hofferynnau.

Ar ddiwrnod y picnic, daeth y plant â'u tedi bêrs i'r ysgol, paratoi'r bwyd trwy ddilyn ryseitiau syml, pacio'u bagiau a cherdded eu tedi bêrs i'r goedwig am eu picnic. Tynnodd y plant luniau o'r picnic er mwyn gwneud fersiwn eu hunain ar gyfrifiadur llechen o'r gân 'Teddy Bears' Picnic' ar ffurf llyfr digidol.

Datblygiad Mathemategol

Bydd plant yn datblygu eu sgiliau, eu gwybodaeth a'u dealltwriaeth o fathemateg drwy wahanol brofiadau ymarferol. Trwy chwarae â rhifau mewn gweithgareddau bob dydd byddan nhw'n datblygu gwahanol dulliau ar gyfer datrys problemau mewn sefyllfaedd amrywiol.

Byddan nhw hefyd yn ymchwilio i briodweddau siâp ac yn didoli, paru, trefnu a chymharu gwrthrychau, ac yn creu patrymau a pherthnasoedd syml. Byddan nhw hefyd yn ennyn gwell dealltwriaeth o amser ac arian mewn modd ystyrlon.

Gweithgaredd dysgu enghreifftiol – dinosoriaid

Roedd gan y plant ddiddordeb mewn dysgu am ddinosoriaid ar ôl i blentyn ddod â thegan rwber o ddinosor i mewn i'r ysgol. Rhannodd yr ymarferydd gasgliad o ddinosoriaid gyda'r plant gan ofyn iddyn nhw fesur pob un i weld pa un oedd hiraf a pha un oedd fyrraf. Gwnaethon nhw hefyd ddarllen llyfr am ddinosoriaid a darganfod bod y dinosor go iawn mwyaf yn 27 metr o hyd. Nid oedd hyn yn golygu unrhyw beth i'r plant felly aeth yr ymarferydd â nhw tu allan ac aethon nhw ati i fesur 27 metr fel eu bod yn deall pa mor fawr oedd y dinosoriaid.

Roedd llawer o waith chwarae rôl yn ogystal. Roedd y plant wedi actio fel dinosoriaid a chreu 'stomp y dinosor' drwy ddefnyddio offerynnau taro i ddynwared sŵn dinosoriaid yn cerdded drwy'r jyngl.

Datblygu'r Gymraeg

Bydd cyfle i blant sy'n dysgu drwy gyfrwng y Saesneg yn bennaf ddysgu i ddefnyddio'r Gymraeg a chyfathrebu yn y Gymraeg hyd eithaf eu gallu. Bydd plant yn datblygu'r sgiliau hyn drwy gymryd rhan mewn gwahanol weithgareddau hwyliog ac ymarferol, gan ddefnyddio gwahanol adnoddau sy'n adeiladu ar wybodaeth a phrofiadau blaenorol ac yn eu datblygu. Caiff eu profiadau llafar eu defnyddio i'w helpu i ddatblygu eu sgiliau darllen a'u sgiliau ysgrifennu.

Trwy gydol y Cyfnod Sylfaen bydd pob lleoliad neu ysgol cyfrwng Saesneg yn rhoi cyfle i blant ddysgu Cymraeg a mwynhau ei defnyddio drwy gymryd rhan mewn gweithgareddau chwarae cyfrwng Cymraeg priodol bob dydd.

Gweithgaredd dysgu enghreifftiol – siop y groser

Er mwyn ceisio datblygu defnydd y plant o gwestiynau Cymraeg mewn modd ystyrlon, aeth yr ymarferydd ati i greu siop y groser ar gyfer gweithgareddau chwarae rôl. Arweiniodd yr ymarferydd y gweithgaredd gan ddefnyddio geiriau Cymraeg priodol i ofyn ac ateb cwestiynau a hefyd i ddefnyddio 'os gwelwch yn dda'. Cafodd y plant ryddid i chwarae yn y siop eu hunain ac ymarfer eu geirfa newydd.

Cafodd y plant hefyd eu hannog i ddefnyddio eu sgiliau iaith newydd yn yr ystafell ddosbarth, e.e. wrth ofyn am ffrwyth amser byrbrydau neu am eitem arbennig yr oedd arnyn nhw ei angen.

Gwybodaeth a Dealltwriaeth o'r Byd

Bydd plant yn cael profiadau sy'n cynyddu eu chwilfrydedd am y byd o'u cwmpas i'w helpu i ddeall mwy am ddigwyddiadau yn y gorffennol, pobl a lleoedd, pethau byw a'r gwaith y mae pobl yn ei wneud.

Byddan nhw'n dysgu sut i ddangos gofal, cyfrifoldeb, pryder a pharch at bob peth byw a'r amgylchedd.

Byddan nhw'n dysgu sut i fynegi eu syniadau, eu safbwyntiau a'u teimladau eu hunain gyda dychymyg, creadigrwydd a sensitifrwydd.

Gweithgaredd dysgu enghreifftiol – pengwiniad

Ar ôl wythnos o eira dechreuodd y plant drafod lleoedd oer ac ystyried sut y gallai pengwiniad ymdopi â thywydd o'r fath. Yn gyntaf, archwiliodd y plant gynefin y pengwiniad drwy lyfrau lluniau ac yna cymharu'r hinsawdd â hinsawdd Cymru. Yna gwnaethon nhw ystyried anifeiliaid eraill sy'n byw o dan amodau tywydd garw. Buon nhw'n trafod camelod yn yr anialwch a theigrod yn y jyngl. Llenwodd y plant falwns a menyg rwber â dwr a'u rhoi yn y rhewgell. Roedd y canlyniadau'n rhyfeddol. Gwnaeth y plant ofyn ac ateb llawer o gwestiynau, gan ddatblygu eu geirfa. Chwaraeon nhw gemau adnabod llythrennau, gan guddio'r llythren 'p' am 'pengwin' o amgylch yr ystafell.

Yna roedd yr ymarferwyr wedi helpu'r plant i wneud pypedau pengwin a golygfeydd eira o bethau fel poteli plastig gwag a rholiau cardfwrdd, gan greu cefnlun ar gyfer chwarae rôl a storïau am 'bengwiniad'.

Datblygiad Corfforol

Bydd plant yn cael eu hannog i fwynhau gweithgareddau corfforol a bydd yr ymdeimlad o hunaniaeth sy'n datblygu wedi'i gysylltu'n agos â'u hunanddelwedd, eu hunanbarch a'u hyder eu hunain.

Byddan nhw'n dod yn fwy ymwybodol o iechyd, hylendid, diogelwch a phwysigrwydd deiet, gorffwys, cysgu ac ymarfer corff.

Gweithgaredd dysgu enghreiffiol – y wal ddringo

Roedd y wal ddringo newydd yn boblogaidd iawn gyda'r plant. Fodd bynnag, roedd yr ymarferwyr wedi sylwi mai'r un plant oedd yn dringo'r wal bob tro, tra bo rhai plant yn cael eu gadael allan o'r gêm. Penderfynon nhw ganolbwyntio'r gweithgaredd ar sut y gallai'r plant helpu ei gilydd i fynd dros y wal. Roedd y plant yn gweithio gyda phartner ac yn helpu ei gilydd i ddringo'r wal.

Trwy gefnogi ac annog ei gilydd â'r rhannau anodd, roedden nhw'n gwella eu sgiliau personol, eu sgiliau cymdeithasol a'u sgiliau cyfathrebu, a hefyd yn gwella eu cydsymudiad a'u sgiliau echddygol bras. Erbyn diwedd y sesiwn roedd y plant yn trafod sut y gallai pob un ohonyn nhw ddefnyddio'r wal ddringo o hyn ymlaen, gan helpu ei gilydd dros y wal ac o'i hamgylch.

Datblygiad Creadigol

Bydd cymryd rhan mewn gweithgareddau creadigol, dychmygol a mynegiannol mewn celf, crefft, dylunio, cerddoriaeth, dawns a symud yn cefnogi datblygiad creadigol plant. Byddan nhw'n archwilio adnoddau amrywiol iawn, yn datblygu eu gallu i gyfathrebu a mynegi eu syniadau creadigol, a phwyso a mesur eu gwaith.

Gweithgaredd dysgu enghreifftiol – Brig-Ddyn

Roedd grŵp o blant yn darllen *Brig-Ddyn* gan Julia Donaldson yn y dosbarth. Roedd gan y plant ddiddordeb mawr yng nghymeriadau'r llyfr ac roedden nhw'n bryderus iawn am ddiogelwch y Brig-Ddyn. Ar ôl trafod â'r ymarferydd penderfynodd y plant greu siart gynllunio ar ffurf gwe pry cop ar gyfer casglu syniadau a gweithgareddau dilynol cyffrous y byddai modd eu defnyddio i gynllunio gweithgareddau ar draws yr holl Feysydd Dysgu, yn yr ystafell ddosbarth ac yn yr awyr agored. Ymysg eu syniadau roedd:

- creu ffrind ar gyfer y Brig-Ddyn
- cynllunio a chreu dillad ar gyfer teulu'r brig-ddyn
- creu pypedau ac ysgrifennu sgrïptiau
- gwneud teulu mawr o frig-ddynion yn ardal y goedwig
- creu pentref o frig-ddynion
- trefnu a mesur ffyn
- ysgrifennu dyddiadur a thafleuni gwybodaeth
- creu dawns i deulu'r Brig-Ddyn i ddatlu ei fod wedi dychwelyd
- trafod cymeriadau da a chymeriadau drwg y stori
- ysgrifennu problemau'r Brig-Ddyn ynghyd â'u problemau nhw a'u rhoi mewn 'sach problemau' er mwyn ysgogi trafodaeth.

Bu'r dosbarth yn gweithio ar thema'r Brig-Ddyn a'i datblygu dros gyfnod o chwe wythnos, gan ddysgu, datblygu ac ymarfer sgiliau newydd ar draws yr holl Feysydd Dysgu a'r FfLIRh. Aeth y plant ati i greu llyfr digidol er mwyn egluro a gwerthuso eu gweithgareddau. Cafodd y llyfr hwn ei rannu ar wefan yr ysgol.

Beth yw'r Fframwaith Llythrennedd a Rhifedd Cenedlaethol (FfLIRh)?

Cafodd y Fframwaith Llythrennedd a Rhifedd Cenedlaethol (FfLIRh) ei ddatblygu er mwyn helpu gyda'r nod o ddatblygu sgiliau llythrennedd a rhifedd gwyh ein holl ddysgwyr yn ystod eu cyfnod yn yr ysgol. Mae'n cynnig datblygiad parhaus ar gyfer plant a phobl ifanc 3 i 16 oed, ac mae'n pennu deilliannau clir ar gyfer yr hyn sy'n ddisgwyliedig bob blwyddyn o ran llythrennedd a rhifedd.

Ym mis Medi 2015, cyflwynwyd Meysydd Dysgu diwygiedig ar gyfer Sgiliau Iaith, Llythrennedd a Chyfathrebu ac ar gyfer Datblygiad Mathemategol, er mwyn integreiddio'r sgiliau a nodir yn y FfLIRh a chryfhau'r broses o addysgu a dysgu sgiliau llythrennedd a rhifedd.

Bydd lleoliadau neu ysgolion yn defnyddio'r FfLIRh i sicrhau bod addysgu sgiliau llythrennedd a rhifedd yn cael ei ymgorffori ym mhob Maes Dysgu, yn yr amgylcheddau dysgu o fewn yr ystafell ddosbarth a'r awyr agored.

Bydd plant cyn oedran ysgol yn datblygu eu sgiliau llythrennedd a rhifedd cynnar, gan ganolbwyntio ar siarad a gwranddo, datblygu eu geirfa a'u dealltwriaeth o safbwynt pam rydyn ni'n defnyddio rhifau, yn darllen ac yn ysgrifennu.

Caiff pob plentyn ei gefnogi i ddatblygu sgiliau llythrennedd a rhifedd cadarn. Yn ogystal â dysgu Cymraeg, Saesneg a mathemateg, mae'r sgiliau hyn yn rhai y gall plant eu defnyddio mewn gwahanol sefyllfaoedd ac ar draws amrywiaeth eang o weithgareddau.

Mae llythrennedd yn disgrifio set o sgiliau, gan gynnwys siarad a gwranddo (llafaredd), darllen ac ysgrifennu, sy'n ein galluogi i wneud synnwyr o'r byd o'n cwmpas.

Mae rhifedd yn disgrifio'r defnydd o sgiliau rhif, mesur a data, a'r gallu i adnabod a defnyddio'r sgiliau hyn i ddatrys problemau.

Syniadau llythrennedd a rhifedd

Mae geiriau a rhifau i'w gweld ym mhob man. Dangoswch i'ch plentyn pa mor bwysig yw sgiliau rhif a sgiliau geiriau, a rhowch hwb i'w hyder trwy ei helpu i ddatblygu'r sgiliau angenrheidiol hyn.

Ffyrdd difyr o helpu plant gyda llythrennedd

- Cofiwch fod mwy na llyfrau ar gael i'w darllen. Rhowch gyfle i'ch plentyn ddarllen comics, cylchgronau, tudalennau gwe, llyfrau coginio, gemau, ac ati.
- Pan fyddwch chi'n mynd allan am bryd o fwyd, darllenwch y fwydlen gyda'ch gilydd a gofynnwch iddo eich helpu i ddewis.
- Canwch rigymau gyda'ch gilydd os yw eich plentyn yn ifanc. Os yw'n hŷn, gallwch chi ei annog i ganu gyda cherddoriaeth sydd ar y radio.
- Ymunwch â llyfrgell leol am ddim. Byddwch chi'n synnu beth sydd ar gael – amser dweud stori, digwyddiadau llawn hwyl, ac mae llyfrau plant ar gael i'w benthg am ddim.
- Mae darllen gyda'ch plentyn am gyn lleied â 10 munud y dydd yn gallu gwneud gwahaniaeth mawr a'i helpu i ddarllen yn well.

Ffyrdd difyr o helpu plant gyda rhifedd

- Pan fyddwch chi'n mynd i siopa, gofynnwch i'ch plentyn gyfrif y darnau o ffrwythau y mae arnoch chi eu heisiau, e.e. gallwch chi ofyn am 3 oren, 5 afal a 3 banana.
- Chwiliwch am gyfle i chwarae gemau sy'n cynnwys nodi'r rhifau ar glocliau, darnau o arian, prysiau mewn archfarchnadoedd, bysiau ac ar becynnau.
- Rhowch gyfle i'ch plentyn weld beth sy'n digwydd wrth i chi dalu am eich siopa, gan ddangos iddo'r gwahanol ffyrdd o dalu am bethau gyda chardiau banc neu arian parod.
- Gallwch chi helpu eich plentyn i gynllunio sut mae am wario'i arian pen-blwydd, a thrwy hynny ei helpu i ddatblygu sgiliau rheoli arian.

Sut galla' i helpu fy mhlentyn i ddysgu yn ystod y Cyfnod Sylfaen?

Dylai profiad eich plentyn yn y Cyfnod Sylfaen fod yn un hapus; os nad yw plant yn hapus, byddan nhw'n llai parod i ddysgu. Gallwch chi annog eich plentyn i fod yn garedig a dangos parch at eraill, a rhoi gwybod i rywun os yw'n gweld plentyn yn cael ei fwlio neu'n bwlio plentyn arall. Os yw eich plentyn yn cael ei fwlio, dylech chi drafod y mater gyda'r ysgol cyn gynted â phosibl. I gael mwy o help a chefnogaeth, ewch i www.llyw.cymru a chwiliwch 'A yw eich plentyn yn cael ei fwlio?'.

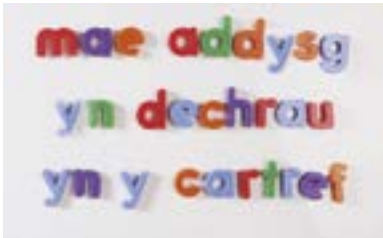
Gallwch chi gael effaith bositif ar ddatblygiad, dychymyg a diddordeb eich plentyn drwy gyfrannu at eu haddysg, nid dim ond gartref, ond yn yr ardd, yn y parc, ac yn y siopau. Y mwyaf y caiff plant eu hysgogi, eu hannog a'u cynnwys, y mwyaf y byddan nhw'n dysgu. Gall ysgolion weithio gyda theuluoedd hefyd i gefnogi dysg eu plentyn.

Rydyn ni wedi creu ambell syniad dysgu i chi a'ch plentyn eu mwynhau, ond mae cymaint mwy yn bosibl. Felly beth bynnag y byddwch chi'n ei wneud gyda'ch gilydd, a lle bynnag y byddwch chi'n mynd, gwnewch y peth yn hwy! ac yn ysbrydoliaeth i'ch plentyn drwy droi'r peth yn gêm ddysgu.

Mae addysg yn dechrau yn y cartref

Er mwyn eich helpu chi i helpu eich plentyn yn fwy, rydyn ni wedi lansio ymgyrch o'r enw 'Mae addysg yn dechrau yn y cartref'. Mae'n cynnig syniadau a gweithgareddau y gallwch chi eu gwneud gartref er mwyn sicrhau bod eich plentyn yn gwneud cynnydd. I weld sut y gallwch chi elwa ar yr ymgyrch edrychwch ar ein tudalen ar Facebook yn www.facebook.com/dechraucartref

Pori Drwy Stori

Rhaglen ddwyieithog gyffrous yw Pori Drwy Stori sydd â'r nod o helpu plant â'u llythrennedd wrth iddyn nhw ddechrau yn y dosbarth Derbyn. Mae'r rhaglen yn cael ei chynnig ym mhob ysgol a gynhelir yng Nghymru. Mae'r rhaglen yn darparu adnoddau i'w defnyddio yn yr ystafell ddosbarth ynghyd ag adnoddau a all gynorthwyo rhieni/gofalwyr gartref fel partneriaid yn nysg eu plentyn. I gael rhagor o wybodaeth ewch i poridrwystori.booktrust.org.uk

Alla' i dynnu fy mhentyn yn ôl o'r Cyfnod Sylfaen?

Nid oes yn rhaid i blant ddechrau addysg orfodol hyd nes y byddan nhw'n bum mlwydd oed. Fodd bynnag, mae dechrau'r ysgol yn gynnar yn fanteisiol i'ch plentyn. Gall eich plentyn gymysgu a chymdeithasu â phlant eraill a bydd yn llawer haws iddo ddechrau yn yr ysgol gynradd. Bydd yn cael ei drochi mewn profiadau cyfoethog, ymarferol a fydd yn gwella ei ddysgu ac yn ei annog i ddatblygu ei sgiliau ar ddechrau ei daith addysg.

Os yw'ch plentyn wedi cyrraedd oedran ysgol gorfodol ac mae'n mynychu ysgol a gynhelir, nid oes unrhyw hawl gan rieni i dynnu plentyn yn ôl o Feysydd Dysgu'r Cyfnod Sylfaen na'r trefniadau asesu cysylltiedig. Fodd bynnag, mae hawl gan rieni/gofalwyr dynnu eu plant yn ôl o addysg grefyddol ac unrhyw addysg rhyw a allai gael ei darparu.

Ydy plant ag anghenion addysgol arbennig yn dilyn y Cyfnod Sylfaen?

Bydd pob dysgwr, gan gynnwys dysgwyr ag anghenion addysgol arbennig, yn gallu dilyn cwricwlwm y Cyfnod Sylfaen. Fodd bynnag, weithiau, bydd angen i'r pennaeth ddatgymhwyso'r cyfan neu ran o gwricwlwm y Cyfnod Sylfaen dros dro i ddysgwr ag anghenion addysgol arbennig. Mewn achosion eithriadol gall rhai dysgwyr, megis y rhai â Datganiadau o Anghenion Addysgol Arbennig wedi'u paratoi gan yr awdurdod lleol, gael eu datgymhwyso'n barhaol.

Mae datgymhwyso yn caniatáu i benaethiaid esgusodi plant rhag gofynion cwricwlwm y Cyfnod Sylfaen o dan amgylchiadau arbennig, boed hynny'n dros dro neu'n barhaol.

Os oes gan eich plentyn anghenion addysgol arbennig a bod arnoch chi angen cyngor a gwybodaeth am faterion yn ymwneud â'r anghenion hynny, cysylltwch â'ch awdurdod lleol a fydd yn gallu eich cyfeirio at y gwasanaeth partneriaeth rhieni.

I gael gwybod mwy ar beth sydd ar gael i blant sydd ag anghenion addysgol arbennig ewch i **dysgu.llyw.cymru** a chwiliwch 'Gwybodaeth i ofalwyr sy'n gofalu am bobl ifanc'.

Sut caiff fy mhlentyn ei asesu?

Caiff plant eu hasesu'n ffurfiol ar ddechrau'r flwyddyn Dderbyn mewn pedwar Maes Dysgu:

- Datblygiad Personol a Chymdeithasol, Lles ac Amrywiaeth Ddiwylliannol
- Sgiliau Iaith, Llythrennedd a Chyfathrebu (Cymraeg neu Saesneg)
- Datblygiad Mathemategol
- Datblygiad Corfforol.

Caiff yr asesiadau hyn eu cynnal drwy arsylwi plant yn ystod gweithgarwch arferol yn y dosbarth ac maen nhw'n rhoi gwybodaeth i ymarferwyr am lle mae'r plant arni o ran eu datblygiad. Bydd ymarferwyr wedyn yn defnyddio'r wybodaeth hon i gynllunio profiadau dysgu ymarferol i blant.

Caiff plant hefyd eu hasesu'n ffurfiol yn erbyn deilliannau'r Cyfnod Sylfaen ar ddiwedd y Cyfnod Sylfaen o fewn tri Maes Dysgu:

- Datblygiad Personol a Chymdeithasol, Lles ac Amrywiaeth Ddiwylliannol
- Sgiliau Iaith, Llythrennedd a Chyfathrebu (Cymraeg neu Saesneg)
- Datblygiad Mathemategol.

Sut bydda' i'n gwybod sut mae fy mhlentyn yn dod yn ei flaen?

Byddwch chi'n cael adroddiad ysgrifenedig am gynnydd eich plentyn o leiaf unwaith y flwyddyn. Cewch hefyd gyfle i gwrdd ag athro/athrawes eich plentyn.

Bydd adroddiadau ar gyfer pob plentyn yn cynnwys:

- manylion byr am gynnydd eich plentyn, gan gynnwys cryfderau a meysydd i'w datblygu a'r camau nesaf ym mhob Maes Dysgu perthnasol
- gweithgareddau a gwblhawyd fel rhan o gwricwlwm y Cyfnod Sylfaen, y FfLIRh ac addysg grefyddol
- gwybodaeth ar bresenoldeb eich plentyn
- y trefniadau sydd ar gael i drafod yr adroddiad.

Bydd hyn yn rhoi cipolwg i chi o gynnydd eich plentyn a'i lefelau cyrhaeddiad yn erbyn safonau cenedlaethol. Bydd gwybodaeth o ddeilliannau diwedd cyfnod hefyd yn rhan o adroddiad eich plentyn ar ddiwedd Blwyddyn 2.

Bydd adroddiadau ar gyfer plant ar ddiwedd y Cyfnod Sylfaen hefyd yn cynnwys:

- asesiad athrawon o ddeilliannau ar ddiwedd cyfnod ar gyfer Datblygiad Personol a Chymdeithasol, Lles ac Amrywiaeth Ddiwylliannol; Sgiliau Iaith, Llythrennedd a Chyfathrebu (Cymraeg neu Saesneg); a Datblygiad Mathemategol
- y canlyniadau yn seiliedig ar y Profion Darllen a Rhifedd Cenedlaethol ynghyd â gwybodaeth am gynnydd eich plentyn o safbwynt llythrennedd a rhifedd ar draws y cwricwlwm
- canlyniadau cyffredinol plant o'r un oedran o fewn yr ysgol (heblaw mewn ysgolion bach iawn lle y caiff pump neu lai o blant eu hasesu)
- yr adroddiad cymharol ysgol diweddaraf gan Lywodraeth Cymru; mae'r adroddiad hwn yn cymharu perfformiad yr ysgol â pherfformiad ysgolion eraill o fewn yr awdurdod lleol ac ar draws Cymru.

Pwy sydd â'r hawl i gael adroddiadau a gwybodaeth arall oddi wrth yr ysgol?

Mae gennych chi'r hawl i gael copi o adroddiad eich plentyn oddi wrth yr ysgol. Mae gennych chi'r hawl i gael copi o adroddiad blynyddol y llywodraethwyr hefyd.

Mae gan rieni neu ofalwyr sydd wedi ysgaru neu wahanu, ac eraill sydd â chyfrifoldeb rhiant dros blentyn, yr hawl i weld yr wybodaeth hon oni bai bod gorchymyn llys a fyddai'n atal hyn.

Pa gyfleoedd sydd gennyf i drafod adroddiad fy mhlentyn â'r ysgol?

Bydd adroddiad eich plentyn hefyd yn esbonio sut y gallwch chi ei drafod ag ymarferwyr yn yr ysgol. Mae'r rhan fwyaf o ysgolion yn cynnal nosweithiau rhieni/gofalwyr pan fydd ymarferwyr yn hapus i drafod cynnydd eich plentyn â chi.

Bydd corff llywodraethu'r ysgol yn cynnal cyfarfod blynyddol er mwyn trafod adroddiad blynyddol y llywodraethwyr a rhannu barn ynghylch datblygiad yr ysgol. Mae hawl gennyf chi i fynychu'r cyfarfod hwn ac rydych chi'n cael eich annog i wneud hynny.

Ble galla' i gael gwybod am ganlyniadau'r ysgol?

Caiff canlyniadau'r ysgol eu cynnwys yn adroddiad eich plentyn. Maen nhw hefyd yn cael eu cyhoeddi bob blwyddyn ym mhrosbectws yr ysgol ac yn adroddiad blynyddol y llywodraethwyr, ac maen nhw i'w gweld ar wefan Fy Ysgol Leol yn **fyysgolleol.cymru.gov.uk**

Categoriaddio ysgolion cenedlaethol

Cyflwynwyd system genedlaethol ar gyfer categoriaddio ysgolion gan y Gweinidog Addysg a Sgiliau ym mis Medi 2014. Mae'r system hon yn rhoi darlun clir a theg o ba mor dda mae ysgol eich plentyn yn perfformio o gymharu ag ysgolion eraill ledled Cymru, ac mae'n ein helpu i nodi pa ysgolion sydd angen y cymorth, y gefnogaeth a'r cyfarwyddyd mwyaf er mwyn gwella.

Mae'r mesuriadau cynnydd a ddefnyddir i asesu ysgolion a'r canllaw i rieni a gofalwyr i'w gweld yn **www.llyw.cymru** drwy wneud chwiliad am 'Categoriaddio ysgolion cenedlaethol'. Cyhoeddir y canlyniadau categoriaddio yn flynyddol ar wefan Fy Ysgol Leol yn **fyysgolleol.cymru.gov.uk**

Symud yn ddiraffferth i Gyfnod Allweddol 2

Ar ôl gorffen yn y Cyfnod Sylfaen, bydd eich plentyn yn symud yn ddiraffferth i'r cyfnod dysgu a elwir yn 'Cyfnod Allweddol 2'.

Os hoffech chi ragor o wybodaeth am Gyfnod Allweddol 2, ceir canllaw i rieni/gofalwyr o'r enw *Sut roedd yr ysgol heddiw? – Canllaw ar ysgolion cynradd i rieni a gofalwyr plant 7 i 11 oed*. Gofynnwch am gopi gan eich athro/athrawes neu ewch i **www.llyw.cymru** a chwiliwch 'Sut roedd yr ysgol heddiw?'.

Ble galla' i gael rhagor o wybodaeth am y Cyfnod Sylfaen?

Rhagor o wybodaeth i rieni/gofalwyr

Rydyn ni am eich sicrhau bod eich plentyn yn cael y dechrau gorau posibl mewn bywyd. Felly rydyn ni'n benderfynol o roi'r holl wybodaeth sydd ei hangen arnoch chi am y Cyfnod Sylfaen a sut bydd addysg eich plentyn yn datblygu.

Mae ymarferydd/athro/athrawes neu warchodwr plant eich plentyn yno bob amser i roi cymorth a chynghor am ddatblygiad eich plentyn, neu roi unrhyw wybodaeth bellach sydd ei hangen arnoch chi am y Cyfnod Sylfaen.

Ble galla' i gael copïau o ddogfennau ysgol eraill a deunyddiau'r Cyfnod Sylfaen?

Gallwch chi ofyn i weld copïau o ddogfennau'r Cyfnod Sylfaen, y FfLIRh a maes llafur addysg grefyddol yr ysgol.

Dylai copïau o ddogfennau'r Cyfnod Sylfaen fod ar gael mewn llyfrgelloedd cyhoeddus neu ewch i www.llyw.cymru/cyfnodsylfaen

Prydau ysgol am ddim

Os ydych chi'n derbyn rhai budd-daliadau efallai y bydd gan eich plentyn hawl i brydau ysgol am ddim, cyn belled â'ch bod yn bodloni rhai meini prawf cymhwysedd. Os teimlwch eich bod yn bodloni'r amodau hyn gallwch chi gasglu ffurflen gan ysgol eich plentyn neu gyflwyno cais i'ch awdurdod lleol. Os ydych chi'n hawlio prydau ysgol am ddim i'ch plentyn, gall yr ysgol hawlio arian ychwanegol i gefnogi eich plentyn ymhellach.

I weld a ydych chi'n gymwys ewch i **www.llyw.cymru** a chwiliwch 'Prydau ysgol am ddim'.

Brecwast iach

Gall plant mewn ysgolion cynradd fwynhau brecwast iach am ddim yn yr ysgol cyn dechrau'r diwrnod ysgol. Os nad yw ysgolion yn cynnal cynllun brecwast am ddim ac os oes galw am frechwast am ddim dylai corff llywodraethu'r ysgol ysgrifennu at yr awdurdod lleol yn gofyn am gynllun brecwast am ddim ar gyfer yr ysgol.

Adnoddau defnyddiol

Bydd y rhestr hon o adnoddau defnyddiol o gymorth i chi fel rhiant/gofalwr i gael mwy o wybodaeth i'ch helpu i gefnogi eich plant.

Bitesize

Adnodd ar-lein gan y BBC sy'n rhad ac am ddim i helpu plant yn y DU gyda'u gwaith ysgol. (Mae'r wefan hon ar gael yn Saesneg yn unig.)

www.bbc.co.uk/bitesize

Lovereading4kids

Bydd hwn yn eich helpu i ddarganfod llyfrau a fydd yn eu hysbrydoli a'u helpu i gwmpo mewn cariad â darllen. (Mae'r wefan hon ar gael yn Saesneg yn unig.)

www.lovereading4kids.co.uk

Sumdog

Safle sy'n cynnig gemau i wneud mathemateg yn hwyl. Maen nhw ar gael yn rhad ac am ddim, gyda'r opsiwn o danysgrifio i nodweddion ychwanegol. (Mae'r wefan hon ar gael yn Saesneg yn unig.)

www.sumdog.com

Newid am Oes

Syniadau a ryseitiau i'ch helpu chi a'ch teulu i fod yn iachach ac yn hapusach.

www.newidamoes.org.uk

Fy Ysgol Leol

Bwriad y wefan yw cynnig gwybodaeth am ysgolion i rieni/gofalwyr a phawb sydd â diddordeb yn eu hysgol.

fyysgolleol.cymru.gov.uk

Estyn

Mwy o wybodaeth am berfformiad eich ysgol.

www.estyn.gov.uk

Cyngor y Gweithlu Addysg

Mae Cyngor y Gweithlu Addysg yn rheoleiddio ymarferwyr addysg yng Nghymru er lles dysgwyr, rhieni/gofalwyr, a'r cyhoedd. Gallech wirio ar-lein bod athrawon a staff cynorthwyo ysgol eich plentyn wed'u cofrestru.

www.cga.cymru

Meic

Llinell gymorth gyfrinachol i blant a phobl ifanc yng Nghymru. O gael gwybod beth sy'n digwydd yn eich ardal leol i helpu i ddelio â bwlio.

www.meiccymru.org/cym

Dysgu Cymru

Adnodd ar y we yw Dysgu Cymru, a'i nod yw ymateb i anghenion addysgwyr ac ymarferwyr, a gwella safonau darparwyr dysgu ledled Cymru.

dysgu.llyw.cymru

Hwb

Mae'r Llwyfan Dysgu Digidol Cenedlaethol a'r ystorfa gynnwys yn rhoi mynediad i ystod o adnoddau dysgu digidol o ansawdd uchel a miloedd o adnoddau digidol o ansawdd uchel i'w defnyddio yn y dosbarth er mwyn helpu i weddnewid y dosbarth yn ddigidol.

hwb.cymru.gov.uk

Hwb+

Dyma'r llwyfan dysgu ar gyfer ysgolion unigol. Gall alluogi dysgwyr, rhieni, gofalwyr ac athrawon i ddefnyddio gwahanol offer a gwasanaethau ar-lein a all hwyluso dysgu digidol.

hwb.cymru.gov.uk

Y Parth Dysgu Creadigol

Parth newydd ar Hwb sy'n cynnig gwybodaeth ac ysbrydoliaeth i helpu i wneud sgiliau creadigol yn rhan annatod o'r cwricwlwm.

hwb.wales.gov.uk/creativity

Cwricwlwm i Gymru

I gael gwybod mwy am ddatblygiad y cwricwlwm newydd a'r trefniadau asesu i Gymru, gweler *Cwricwlwm i Gymru: cwricwlwm am oes*.

www.llyw.cymru/cwricwlwmigymru

Pecyn Cymorth Ymgysylltu â'r Gymuned a Theuluoedd (YGaTh)

Casgliad o adnoddau i ysgolion yw hwn sy'n annog ac yn cefnogi rhieni a gofalwyr i fod yn bartneriaid effeithiol yn addysg a chyrrhaeddiad eu plentyn. Chwiliwch 'Pecyn Cymorth Ymgysylltu a'r Gymuned a Theuluoedd' ar-lein.

dysgu.llyw.cymru

The Fostering Network

Fe'i sefydlwyd yn 1974, a hi yw prif elusen y DU ar gyfer pawb sy'n ymwneud â maes maethu, gan dynnu ynghyd bawb sy'n cynllunio ac yn darparu gofal maeth. (Mae'r wefan hon ar gael yn Saesneg yn unig.)

www.thefosteringnetwork.org.uk

Hawliau Plant

Rhestr o hawliau yw Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn (CCUHP) i bob plentyn a pherson ifanc, pwy bynnag y bônt a lle bynnag maen nhw'n byw. Dyma sydd ei angen arnynt er mwyn bod yn ddiogel, yn iach ac yn hapus.

www.hawliauplant.cymru

Plant 4–11

(Cymraeg – Byw, Dysgu, Mwynhau)

Beth bynnag yw iaith eich cartref, gall addysg Gymraeg roi sgiliau ychwanegol a mwy o gyfleoedd i blant yn y dyfodol. Felly, hyd yn oed os nad ydych chi'n siarad Cymraeg eich hun, beth am ystyried addysg Gymraeg ar gyfer eich plentyn? Chwiliwch 'Plant 4–11' ar-lein.

www.cymraeg.llyw.cymru

Cyw

Cyfres o raglenni teledu Cymraeg ar S4C yw Cyw, ar gyfer plant rhwng tair a chwech oed yn bennaf. Caiff y rhaglenni eu darlledu o 7am hyd 1pm ddydd Llun i ddydd Gwener ac mae'n cynnwys rhaglenni sydd eisoes wedi'u darlledu gan S4C fel rhan o Blaned Plant Bach.

www.s4c.cymru/cyw

Nodiadau